

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Λογοτεχνία

ΣΤ΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Ληρολογήματα»

Συγγραφή: ΧΟΡΟΖΙΔΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥΛΑ

Εφαρμογή: ΓΟΥΡΝΙΚΗ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνια 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ληρολογήματα

Εφαρμογή σεναρίου

Μαργαρίτα Γουρνίκη

Δημιουργία σεναρίου

Σαββατούλα Χοροζίδου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Στ' Δημοτικού

Σχολική μονάδα

Δημοτικό Σχολείο Χώρας – Καρβουνάδων Κυθήρων

Χρονολογία

Από 19-11-2012 έως 23-11-2012

Διδακτική/θεματική ενότητα

Γλώσσα Στ' Δημοτικού, Βιβλίο Μαθητή. Ενότητα 6: «Η ζωή σε άλλους τόπους»

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 8 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι μαθητές θα πρέπει να έχουν βασική εξοικείωση με τη χρήση του Η/Υ (γράψιμο στον κειμενογράφο, περιήγηση σε ιστοσελίδες, αντιγραφή και επικόλληση εικόνων, αποθήκευση).

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Σαββατούλα Χοροζίδου, Ληρολογήματα, Νεοελληνική Γλώσσα Στ' Δημοτικού, 2012.

Το σενάριο αντλεί

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με το παρόν σενάριο επιδιώκεται η γνωριμία των μαθητών/τριών με ένα είδος ποιημάτων, το λίμερικ, τη δομή και τα χαρακτηριστικά του, η παραγωγή λίμερικ από τα παιδιά, η εξάσκησή τους σε δραστηριότητες αντικατάστασης λέξεων με εικόνες για τη δημιουργία στίχων με απώτερο σκοπό τον οπτικό γραμματισμό. Ταυτόχρονα, επιδιώκεται η εξοικείωση των παιδιών με πρακτικές που αφορούν στους νέους γραμματισμούς και στη χρήση απλών λογισμικών.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα, οι βασικοί στόχοι της διδασκαλίας της Λογοτεχνίας είναι η διεύρυνση της αναγνωστικής ικανότητας των παιδιών μέσα από την προσέγγιση του βιοματικού λόγου, η απόλαυση του λόγου ως έργου τέχνης, η κατανόηση των ορίων και των δυνατοτήτων της γλώσσας, η εξοικείωση με τις μετασημασιολογήσεις και τη λειτουργία της λογοτεχνικής μεταφοράς και η εξοικείωση με στοιχεία δομής, περιεχομένου και ύφους των λογοτεχνικών κειμένων. Σε αυτό το πλαίσιο τα ποιήματα συναντώνται στην εισαγωγή κάθε ενότητας στο βιβλίο της Γλώσσας και αποτελούν τον προοργανωτή του περιεχομένου της.

Ο/η εκπαιδευτικός έχει τον ρόλο του συμβούλου, του υποστηρικτή και του εμπνευστή στην εργασία κάθε ομάδας αλλά και ολόκληρης της τάξης. Είναι παρατηρητής/-τρια και όταν οι περιστάσεις το απαιτούν γίνεται και συνεργάτης/-τρια.

Όσον αφορά τη θέση και τον ρόλο του μαθητή/τριας κατά τη διαδικασία υλοποίησης του συγκεκριμένου σεναρίου, είναι να καταστεί αυτός/-ή ενεργός/-ή, με την ανάπτυξη της αυτενέργειας, την κινητοποίηση της φαντασίας και της δημιουργικότητας του/της, καθώς επίσης και με την κριτική συμμετοχή του/της στην ομαδοσυνεργατική δουλειά. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να δώσουν τη δική τους ερμηνεία για το λίμερικ και να παραγάγουν παρόμοια με έμπνευση από αυτό του Γιώργου Σεφέρη. Αυτό που ενδιαφέρει στο σενάριο είναι τόσο η αισθητική απόλαυση όσο και η ερμηνευτική προσέγγιση. Αναμένεται οι μαθητές/τριες μέσα από την επεξεργασία του υλικού από το διαδίκτυο να ερμηνεύσουν στοιχεία μορφής και περιεχομένου, ώστε να οδηγηθούν σε αισθητική απόλαυση και ερμηνευτική προσέγγιση της συγκεκριμένης ποίησης.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Είναι συχνό φαινόμενο η διδασκαλία της ποίησης στο σχολείο να είναι δασκαλοκεντρική και να διδάσκεται με μοναδικό κριτήριο επιλογής των κειμένων την

απλή γλώσσα, το μέτρο, την ομοιοκαταληξία αλλά και τα εύκολα θέματα. Αποτέλεσμα αυτού του φαινομένου είναι τα παιδιά σπανίως να διαβάζουν ποιήματα και να μη θέλουν να δημοσιοποιούν τα ποιήματα που έχουν γράψει.

Επιπλέον, εξαιτίας της κυριαρχίας της εικόνας στον σύγχρονο πολιτισμό, η έννοια του γραμματισμού διευρύνεται και συμπεριλαμβάνει τον οπτικό γραμματισμό ο οποίος ορίζεται ως η ικανότητα, όχι μόνο ανάγνωσης, ερμηνείας και χρήσης οπτικών μορφών που αφορούν την οπτική επικοινωνία (Kress & Van Leeuwen 2001, 15-16), αλλά και κριτικής αποτίμησης και δημιουργίας οπτικών εννοιών και παραγωγής οπτικών μηνυμάτων.

Στο πλαίσιο αυτό βασικοί στόχοι του σεναρίου είναι από τη μια να αγαπήσουν τα παιδιά την ποίηση και από την άλλη να εξοικειωθούν με την εικόνα ως διευρυμένη έννοια του κειμένου, η οποία κατασκευάζει νοήματα και αλληλεπιδρά με τον προφορικό και γραπτό λόγο. Στην πραγματοποίηση των στόχων αυτών βασικό ρόλο έχει η χρήση των ΤΠΕ.

Τα κείμενα που χρησιμοποιούνται στο συγκεκριμένο σενάριο είναι τα ποιήματα του Σεφέρη που μας βοηθούν στην εισαγωγή στα λίμερικ ή ληρολογήματα, τα οποία οι μαθητές/τριες εύκολα μιμούνται, γιατί το περιεχόμενό τους είναι αστείο και περιγραφικό. Το λίμερικ είναι ένα ποιητικό είδος που χαρακτηρίζεται από την ελαφρότητα των στίχων, το παράλογο, το χιούμορ και μια συγκεκριμένη δομή. Αυτή η μορφή ποίησης είναι ιδιαίτερα αγαπητή στα παιδιά, γιατί ξεφεύγει από τα στενά όρια της λογικής και αφυπνίζει το χιούμορ, που καλλιεργεί το κριτικό πνεύμα και το χαμόγελο προβάλλοντας έτσι μια θετική στάση ζωής (Σουλιώτης 2000). Επίσης, υποστηρίζεται ότι η συνεχής επανάληψη λέξεων ή φράσεων είναι, εκτός από γνώρισμα της παιδικής ηλικίας, και ιδίον της ποίησης (Σουλιώτης 1995). Η δομή των λίμερικ στηρίζεται σε αυτό το γνώρισμα για αυτό και θεωρούνται ιδανικά για τη σχολική εκπαίδευση.

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Ειδικότερα επιχειρείται οι μαθητές/-τριες:

- να γνωρίσουν τη δομή και το περιεχόμενο των λίμερικ·
- να γνωρίσουν τον ποιητή Γιώργο Σεφέρη·
- να εξοικειωθούν με τον οπτικό γραμματισμό·
- να μάθουν να δουλεύουν συνεργατικά.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Ειδικότερα επιχειρείται οι μαθητές/-τριες:

- να γνωρίσουν τα βασικά στοιχεία ενός ποιήματος (στίχος, στροφή, ρυθμός και ομοιοκαταληξία)·
- να συνειδητοποιήσουν ότι η εικόνα είναι ένα πολυτροπικό και πολυσημικό κείμενο·
- να εξασκηθούν στη σύνταξη (υποκείμενο – κατηγορημα – ρήμα) και παραγωγή λίμερικ·
- να εξασκηθούν στην αντικατάσταση λέξεων με εικόνες·
- να κατανοήσουν την πολυσημία του ποιητικού λόγου·
- να νιώσουν πως όταν δημιουργούμε λίμερικς μπορούν να γεννηθούν παράδοξα, αταίριαστα και θαυμαστά πράγματα: ακόμα και ανύπαρκτες λέξεις που ηχούν μόνο για την ικανοποίηση και την τέρψη του δημιουργού τους.

Γραμματισμοί

Ειδικότερα επιχειρείται οι μαθητές/-τριες:

- να εξοικειωθούν με βασικές εντολές επεξεργασίας απλών λογισμικών, όπως γράψιμο στον κειμενογράφο, αναζήτηση εικόνων στο διαδίκτυο, αντιγραφή, επικόλληση και διαμόρφωση εικόνων·
- να εξασκηθούν σε πρακτικές οπτικού γραμματισμού συνδέοντας εικόνες με αντίστοιχες λέξεις·
- να εξασκηθούν στη χρήση υπερσυνδέσμων σε ένα κείμενο·

- να γνωρίσουν ένα λογισμικό δημιουργίας ψηφιακού βιβλίου το οποίο μετατρέπει πολύ εύκολα τα έγγραφα σε σελίδες βιβλίου.

Διδακτικές πρακτικές

Έχουν ενσωματωθεί στη [Διδακτική πορεία](#).

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή για το παρόν σενάριο μπορεί να αποτελέσει το ποίημα-λίμερικ του Γιώργου Σεφέρη που βρίσκεται [στην Εισαγωγή](#) της 6^{ης} ενότητας «Η ζωή σε άλλους τόπους» του βιβλίου της *Γλώσσας* (σ. 79).

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Τα ποιήματα συναντώνται στην εισαγωγή κάθε ενότητας στο βιβλίο της *Γλώσσας*, καθώς και στα *Ανθολόγια* της Α΄ και Β΄, Ε΄ και ΣΤ΄ Τάξης. Επίσης, στο Πρόγραμμα Σπουδών αναφέρεται ως στόχος της διδασκαλίας της Λογοτεχνίας η γνωριμία και η αγάπη των μαθητών/τριών με τις ποικίλες μορφές λογοτεχνικών έργων (ΔΕΠΠΣ 2006).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Το παρόν σενάριο περιλαμβάνει τις παρακάτω δραστηριότητες αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών:

- μηχανή αναζήτησης στο διαδίκτυο για άντληση και αξιοποίηση πληροφοριών·
- λογισμικό επεξεργασίας κειμένου το οποίο επιτρέπει την εισαγωγή αντικειμένων, την αλλαγή της μορφής του κειμένου, την εύκολη διόρθωση των λαθών, την εύρεση, διόρθωση και αντικατάσταση του κειμένου·
- λογισμικό δημιουργίας ψηφιακού βιβλίου που μετατρέπει τα έγγραφα σε ψηφιακές δημοσιεύσεις σε σχήμα βιβλίου με εντυπωσιακές σελίδες·

- ψηφιακή εγκυκλοπαίδεια που επιτρέπει την εύκολη και ταχύτατη πρόσβαση σε πηγές πληροφοριών.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα

Γιώργος Σεφέρης, ([ύτιτλο ποίημα](#)). *Γλώσσα Στ' Δημοτικού*, Βιβλίο Μαθητή, Ενότητα 6 (εισαγωγή), σ. 79.

Λιάνα Αρανίτου, *19 παράλογα και ένα με δύο άλογα*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, 1987.

Γιώργος Σεφέρης, *Ποιήματα με ζωγραφιές σε μικρά παιδιά*. Αθήνα: Ερμής, 1992.

Μαρία Παπαλεοντίου, [Λίμερικ και Χαϊκού](#) (παρουσίαση αναρτημένη στο διαδίκτυο)

Ιστοσελίδες

[Edward Lear, A Book of Nonsense](#) (*Βιβλίο των Ανοησιών* από την ιστοσελίδα του E. Lear)

[Edward Lear, Nonsense Botany](#) (*Ανόητη Φυτολογία* από την ιστοσελίδα του E. Lear)

[EKEBI](#), εργογραφία και βιογραφία Γιώργου Σεφέρη

Περιβάλλοντα

[FlipSnack](#), λογισμικό δημιουργίας βιβλίου

Βίντεο

«[Γιώργος Σεφέρης... λίγο από την ποιησή του](#)», της Λαμπριάνας Κυριάκου

«[Μίκης Θεοδωράκης – λίγο ακόμα](#)», αγνώστου

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η & 2η διδακτική ώρα

«*Ήτανε μια κοπέλα στο Πεκίνο*» (ολομέλεια της τάξης)

Πριν ξεκινήσουμε τις δραστηριότητες, είπα στα παιδιά πως στα επόμενα μαθήματα θα παίζουμε με τις λέξεις και θα γράψουμε limerick (λίμερικ). Τους είπα πως πρόκειται για ένα πολύ ευχάριστο παιχνίδι λέξεων, κωμικό και συχνά χωρίς νόημα. Ο πρώτος άγγλος που το έπαιξε με μεγάλη επιτυχία ήταν ο Ληρ (E. Lear). Το 1846 ο

Ληρ έγραψε και εικονογράφησε το *Βιβλίο των Ανοησιών* (*A Book of Nonsense*) για να διασκεδάσει αυτός, τα παιδιά του και οι φίλοι του. Ο Γ. Σεφέρης, οποίος έγραψε λίμερικ, ονόμασε αυτού του είδους την παιγνιώδη ποίηση «ληρολογήματα» παίζοντας με τη όνομα του Ληρ και το *ληρολόγημα* που σημαίνει τρελή κουβέντα.

Μετά τις πρώτες πληροφορίες, προβάλαμε την [ιστοσελίδα του Ληρ](#) στον ανακλαστικό προβολέα και είδαμε τις εικόνες και το κείμενο από το *Βιβλίο των Ανοησιών*. Παρατηρήσαμε ότι ακόμα και εάν κάποιος δε γνωρίζει καλά αγγλικά, μπορεί να κατανοήσει τα λόγια από την παρατήρηση των εικόνων. Στο παρακάτω λίμερικ, για παράδειγμα, εικόνα και κείμενο συνεργάζονται αρμονικά για να αποδώσουν ακριβώς την ίδια «ανοησία»:

There was an Old Man with a beard,
Who said, 'It is just as I feared!
Two Owls and a Hen,
Four Larks and a Wren,
Have all built their nests in my beard!'

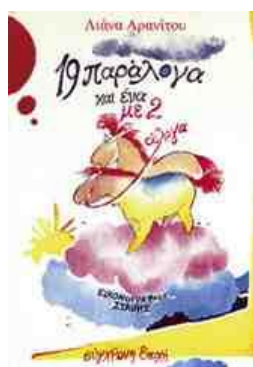

Αυτή η παρατήρηση ενθουσίασε τα παιδιά, τα οποία ζήτησαν να δουν και να ακούσουν και άλλα λίμερικ την ώρα των αγγλικών. Παρατηρήσαμε ακόμα ότι υπάρχει ομοιοκαταληξία τόσο μεταξύ του 1ου, 2ου και 5ου στίχου όσο και μεταξύ του 3ου και 4ου. Το διάβασαν εναλλάξ μεγαλόφωνα και έπαιξαν με την ανάγνωση αποδίδοντας το ποίημα με ποικίλους, διαφορετικούς και αστείους τρόπους. Κάποιος μάλιστα το απέδωσε όπως αποδίδουμε τα παιδικά τραγουδάκια, τα λαχνίσματα, τα οποία συχνά γίνονται και παιχνίδι (π.χ. «Ο Καρακατσάνης»).

Για να κατανοήσουν καλύτερα τα παιδιά τη δομή και τα χαρακτηριστικά του λίμερικ, ανοίξαμε το αρχείο «[Λίμερικ και χαϊκού](#)» της Μαρίας Παπαλεοντίου και

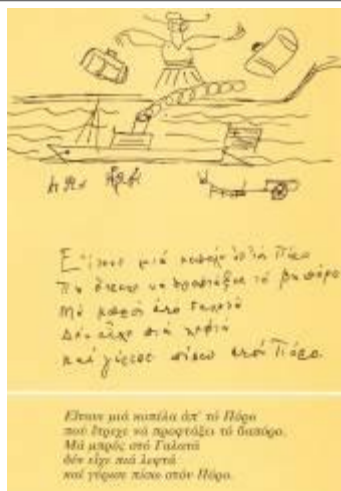

πήραμε πληροφορίες από τις σελίδες 9 έως 12. Στη συνέχεια παρουσίασα στην ολομέλεια δύο βιβλία με ελληνικά λίμερικς: το βιβλίο του Γ. Σεφέρη *Ποιήματα με ζωγραφιές σε μικρά παιδιά* από τις εκδόσεις Ερμής και το βιβλίο της Λ. Αρανίτου *19 παράλογα και άλλα με 2* από τις εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή σε εικονογράφηση του Στάθη. Παρακάτω βλέπουμε τα εξώφυλλα και ορισμένες εσωτερικές σελίδες που είδαμε με τους μαθητές.

Μια σκυλίτσα αμέριμνη, από την
 Υεμένη,
 στο συντριβάνι ενός σταθμού, έπεσε
 κι είν' βρεμένη.
 Μα στην ουρά του την κρατεί ένα
 χρυσοσαράκι
 και τη φροντίζει μην πνιγεί με χάρδια
 και...μεράκι
 τη ΧΑΔΙΑΡΟΕΚΥΛΙΤΣΑ μας από την
 Υεμένη.

33

Στη συνέχεια, για να γνωρίσουμε καλύτερα τον ποιητή Γ. Σεφέρη, είδαμε μέσα από την ιστοσελίδα του [ΕΚΕΒΙ](#) τα εργοβιογραφικά στοιχεία του, [βίντεο](#) με φωτογραφίες και στίχους του ποιητή και [βίντεο](#) του μελοποιημένου, από τον Μίκη Θεοδωράκη, ποιήματος «Λίγο ακόμα». Στη συνέχεια, είπαμε πως ετούτο το βιβλίο είναι το μόνο βιβλίο με ποιήματα για παιδιά που έγραψε ο Σεφέρης. Τα έγραψε το 1941 όταν βρισκόταν στη Ν. Αφρική έχοντας στον νου του τη μικρούλα Άννα, την προγονή του.

Η περιέργεια φούντωνε καθώς πλησίαζε η ώρα της ανάγνωσης. Πριν, όμως, διαβάσουμε τα λίμερικς που υπάρχουν στο ψηφιακό τους βιβλίο, ανοίξαμε το αρχείο «Λίμερικ Σεφέρη» (βλ. συνοδευτικό υλικό σεναρίου) και είδαμε πως από τα λίμερικς που εμφανίζονταν στην οθόνη τους έλειπαν ορισμένες λέξεις. Οι μαθητές έκαναν υποθέσεις για τις λέξεις που έλειπαν, συνδύαζαν τους στίχους με βάση το μοτίβο που είχαμε προηγουμένως μάθει και προσπαθούσαν να βρουν την πιο κατάλληλη λέξη. Ήταν μια πολύ ευχάριστη δραστηριότητα που άρεσε στα παιδιά και τους έδωσε την ευκαιρία να δοκιμάσουν τις δικές τους δυνατότητες. Η δραστηριότητα ολοκληρώθηκε με τη συμπλήρωση των λέξεων από κάθε παιδί χωριστά σε ένα [φύλλο δραστηριότητας](#) που τους έδωσα για αυτόν τον σκοπό (βλ. Τεκμήριο 1 στο συνοδευτικό υλικό).

Ακολούθησε η ανάγνωση των λίμερικς από το [ψηφιακό τους βιβλίο](#) και η αποκάλυψη των λέξεων που χρησιμοποίησε ο ποιητής. Δώσαμε την ερμηνεία εκείνων των λέξεων που έμοιαζαν να εμποδίζουν την κατανόηση του κειμένου (πασαβιόλα, σινάπι, τσουκάλι, ρούσα) και διαπιστώσαμε ότι πολλές από αυτές, ενώ ταιριάζουν ηχητικά, δημιουργούν αναπάντεχες και παράδοξες εικόνες τελικά. Μέσα από αυτήν την προσέγγιση αναδύθηκε ο αστείος και παράλογος χαρακτήρας του ποιήματος, καθώς και ο «μυστικός» κανόνας της δομής του. Στο τέλος της ώρας ακούσαμε το [Limerick Song](#) από το Youtube. Ακούγοντας τα παιδιά το τραγούδι, κινήθηκαν ρυθμικά στους ήχους της μουσικής και επαναλάμβαναν τους στίχους με έναν δικό τους τρόπο ακατανόητο που θύμιζε, όπως και πριν, λαχνίσματα.

3η & 4η διδακτική ώρα

«Λίμερικ, τόποι, εικόνες» (εργασία σε ομάδες στο εργαστήριο πληροφορικής)

Κατά τη διάρκεια του 2^{ου} δώρου τα παιδιά πήγαν στο εργαστήριο πληροφορικής και επεξεργάστηκαν ανά ομάδες το [2^ο φύλλο δραστηριότητας](#). Εντόπισαν τους τόπους για τους οποίους μιλάει το συγκεκριμένο λίμερικ, μέσω υπερσυνδέσμων στη Βικιπαίδεια, και προσπάθησαν να ακολουθήσουν τις οδηγίες του 2ου φύλλου δραστηριοτήτων. Όταν, όμως, επιχειρήσαν να αντιγράψουν τις εικόνες που σχετίζονται με τις λέξεις που θα αντικαθιστούσαν και να τις επικολλήσουν στην αντίστοιχη θέση πάνω στο κείμενο, διαπίστωσαν ότι αυτό ήταν μεγάλη πρόκληση. Οι εικόνες αντιγράφονταν σε μεγάλο μέγεθος και το κείμενο μετακινούνταν επικίνδυνα. Σε κάθε προσπάθεια να διορθώσουν και να μορφοποιήσουν το κείμενο τα πράγματα χειροτέρευαν.

Έτσι, σκεφτήκαμε να μεταφέρουμε το κείμενο του φύλλου εργασίας σε αρχείο παρουσιάσεων. Ο χρόνος λειτούργησε σε βάρος μας και τελικά ένα μέρος του αποτελέσματος ήταν αυτό που παρουσιάζεται στο (βλ. Τεκμήριο 2 στο συνοδευτικό υλικό).

5η & 6η διδακτική ώρα

«Τα δικά μας λίμερικ» (εργασία σε ομάδες στο εργαστήριο πληροφορικής)

Στο δώρο αυτό τα παιδιά έφτιαζαν τα δικά τους λίμερικ πρώτα ατομικά και ύστερα σε ομάδες. Για να γράψουν το δικό τους λίμερικ, σκεφτήκαμε διάφορες ιδέες. Η επικρατέστερη ήταν η χρήση του φανταστικού διώνυμου του Τ. Ροντάρι. Κάθε παιδί επέλεγε δύο αταίριαστες λέξεις και έπειτα προσπαθούσε να παίξει με αυτές. Η οδηγία ήταν να βρει λέξεις που ομοιοκαταληκτούν ώστε να φτιάξει μια ανόητη ιστορία με την τεχνική των λίμερικς. Οι περισσότεροι μαθητές προτίμησαν η μια λέξη από τις δύο που επέλεξαν να είναι κάποια χώρα, πόλη, ή άλλο τοπωνύμιο, ώστε να μιμηθούν την τεχνική που διαβάσαμε στα λίμερικς του Σεφέρη και της Αρανίτου. Έγραψαν το ποίημα πάνω στο [3ο φύλλο δραστηριότητας](#) και το εικονογράφησαν με το χέρι, έτσι όπως έκαναν ο Σεφέρης και ο Ληρ (βλ. Τεκμήριο 3 στο συνοδευτικό υλικό).

Στη συνέχεια είδαμε στο διαδίκτυο το βιβλίο [Ανόητη Φυτολογία](#) του Ληρ και οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες και επεξεργάστηκαν το [4^ο φύλλο δραστηριότητας](#). Έγραψαν λίμερικς με αφορμή την εικόνα του παράδοξου φυτού που έβλεπαν και έδωσαν έναν τίτλο στο φυτό τους (βλ. Τεκμήριο 4 στο συνοδευτικό υλικό).

7η & 8η διδακτική ώρα

«Το βιβλίο με τα ποιήματά μας» (εργασία στην ολομέλεια της τάξης)

Σε συνεργασία με τα παιδιά μεταφέραμε τα αρχεία με τα ποιήματα των παιδιών από το εργαστήριο στον υπολογιστή της τάξης. Ανοίξαμε το λογισμικό δημιουργίας βιβλίου [FlipSnac](#) και οι ομάδες πρόσθεσαν τα αρχεία τους δίνοντας τον τίτλο «Our book of nonsense». Στη συνέχεια κάναμε την παρουσίαση των ποιημάτων μέσα από το ψηφιακό μας βιβλίο. Το αποτέλεσμα ήταν το παρακάτω:

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Α΄

Είτανε μια γριά απ' το Λασιίθι
που μια Λαμπρή κατάπιε ένα _____
Όταν είπε : «Θέλω κι άλλο!»
έγινε _____ μεγάλο
και _____ η γριά με το ρεβίθι.

Είτανε μια μικρή στη Βραζιλία
που φώναζε: «Για πες μου, βράζει _____
το σινάπι πούχα βάλει
προχτές βράδι στο _____
για να κάνη ένα ποδόλουτρο η _____ ;»

Είτανε μια _____ στο Κόγγο
που χάθηκε μέσα στο _____.
Καθώς κοίταε να δει
πού να πάει για να _____
παίζαν τα δάκτυλά της μ' ένα _____.

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Β΄

Εντοπίστε τους τόπους για τους οποίους μιλάει το ποίημα. Πατήστε τον υπερσύνδεσμο και μεταφερθείτε στη Βικιπαίδεια. Αντιγράψτε την εικόνα με τον χάρτη της συγκεκριμένης περιοχής ή τη σχετική εικόνα με τη λέξη που θα αντικαταστήσετε και επικολλήστε την στη λέξη αφού πρώτα τη «σβήσετε». Διαμορφώστε την έτσι ώστε να συμβαδίζει με το κείμενο.

Ήτανε μια κοπέλα στο [Πεκίνο](#)

που 'λεγε πάντα «Δώσ' μου κι απ' εκείνο».

Και σαν της τα δώσαν όλα,

έσκασε σαν πασαβιόλα

και την κλάψανε πολύ στο Πεκίνο.

Ήτανε μια γριά από τη [Λιβύη](#)

που διάβαζε του Πλουτάρχου τσοι βίοι.

Όταν τέλειωνε έναν τόμο,

τον επέταγε στο δρόμο

τούτη η σκολαστικιά απ' τη Λιβύη.

Ήτανε μια μικρή από τη [Βραζιλία](#)

που φώναζε: «Για πες μου, βράζει, Ηλία,

το σινάπι που 'χα βάλει

προχτές βράδυ στο τσουκάλι

για να κάνει ποδόλουτρο η Κυρία;».

Ένας μαχαραγιάς από το [Γάγγη](#)

είχε στη μύτη κρεμασμένο ένα σπαράγγι.

Το κουνούσε, το κουνούσε,

απ' τον ύπνο κουτουλούσε

και κοιμότανε στις όχθες του Γάγγη.

Ήτανε μια κοπέλα στην [Προύσα](#)

μισή μελαχρινή και μισή ρούσα.

Με χρωματιστές κορδέλες

είχε δέσει τριάντα βδέλλες

και τις έβροσκε τριγύρω στην Προύσα.

Ήτανε μια Κυρία στο [Κόγκο](#)

που χάθηκε μέσα στο λόγκο.

Καθώς κοίταε να δει

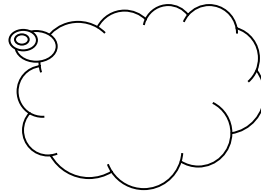
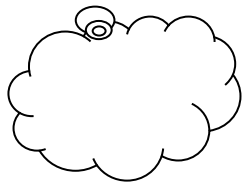
πού να πάει για να βγει,

παίζαν τα δάχτυλά της μ' ένα φιόγκο.

Γιώργος Σεφέρης

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Γ΄

Ήτανε .....

που.....

.....

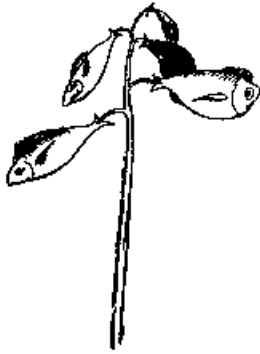
.....

.....

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Δ΄

... Ανόητη Φυτολογία
(Nonsense Botany 1871 by E. Lear)

.....

.....

.....

.....

.....

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το συγκεκριμένο σενάριο μπορεί εφαρμοστεί και στην Ευέλικτη Ζώνη με θέμα την καλλιέργεια της φιλιαναγνωσίας με ανάλογες δραστηριότητες, όπως θεατρική έκφραση, π.χ. αυτοσχεδιασμός, δραματοποίηση του περιεχομένου των ποιημάτων, εικαστική-ζωγραφική και μουσική έκφραση των ποιημάτων (μελοποίηση).

Επίσης, μπορεί να γίνει διαθεματική προσέγγιση των αξόνων του ποιήματος, π.χ. τόποι-Γεωγραφία και διαπολιτισμική αγωγή.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το 1ο φύλλο δραστηριοτήτων του αρχικού σεναρίου δεν απέδιδε την παιγνιώδη διάσταση της δραστηριότητας και έτσι αλλάχτηκε. Αλλάχτηκε, επίσης, και η αφορμή για να δοθεί η δυνατότητα στην ομάδα να γνωρίσει περισσότερα στοιχεία για τα λίμερικς, τον διάσημο δημιουργό τους καθώς και για τον ίδιο τον Σεφέρη. Τελικά, θα λέγαμε πως ολόκληρο το πρώτο δίωρο τροποποιήθηκε σημαντικά για να μπορέσουν οι μαθητές να νιώσουν πως όταν φτιάχνουμε λίμερικς μπορούν να συμβούν παράδοξα, αταίριαστα και θαυμαστά πράγματα. Ακόμα και ανύπαρκτες λέξεις που ηχούν μόνο για την ικανοποίηση και την τέρψη του δημιουργού τους.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δ.Ε.Π.Π.Σ, Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Δημοτικού-Γυμνασίου. 2006.

<http://11dim-evosm.thess.sch.gr/downloads/ps/glossa>

Kress, G. & Th. van Leeuwen. 2001. *Multimodal discourse*. Λονδίνο: Arnold.

Παππά, Α. 2012. Τα «ληρολογήματα» – λίμερικ της Στ' Τάξης. *Anna's Pappa blog*.

<http://pappanna.wordpress.com/2012/02/25/%CF%84%CE%B1->

[%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-](http://pappanna.wordpress.com/2012/02/25/%CF%84%CE%B1-%CE%BB%CE%B7%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-)

[%CE%BB%CE%AF%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA-](http://pappanna.wordpress.com/2012/02/25/%CF%84%CE%B1-%CE%BB%CE%AF%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%84%CF%84%CE%AC%CE%BE%CE%B7/)

[%CF%84%CE%B7%CF%82-](http://pappanna.wordpress.com/2012/02/25/%CF%84%CE%B1-%CE%BB%CE%AF%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%84%CF%84%CE%AC%CE%BE%CE%B7/)

[%CF%83%CF%84%CE%84%CF%84%CE%AC%CE%BE%CE%B7/](http://pappanna.wordpress.com/2012/02/25/%CF%84%CE%B1-%CE%BB%CE%AF%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%84%CF%84%CE%AC%CE%BE%CE%B7/)

Σουλιώτης, Μ. 2000. *Παιδαριώδη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Σουλιώτης, Μ. 1995. *Αλφαβητάριο για την ποίηση*. Θεσσαλονίκη: Γ. Δεδούση.